

Zaaknummer : 00529254
Ons Kenmerk : ODH-2019-00013768
Datum : 11 FEB. 2019

Beschikking

Wet natuurbescherming - Soortenbescherming

Onderwerp

Op 31 augustus 2018 hebben wij een aanvraag om ontheffing als bedoeld in artikel 3.8, eerste lid, van de Wet natuurbescherming ontvangen. De aanvraag heeft betrekking op het project 'Renovatie Dr. H.J. van Mooklaan 337-385, Rijswijk', gelegen te gemeente Rijswijk. De werkzaamheden betreffen het renoveren en isoleren van een appartementencomplex aan de Dr. H.J. van Mooklaan te Rijswijk. De aanvraag betreft het opzettelijk verstoren van de gewone dwergvleermuis en de ruige dwergvleermuis, alsmede het beschadigen en vernielen van voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van de gewone dwergvleermuis en de ruige dwergvleermuis. Ontheffing wordt gevraagd van het overtreden van de verbodsbepalingen zoals genoemd in:

- artikel 3.5, tweede lid, van de Wet natuurbescherming voor wat betreft het opzettelijk verstoren van de gewone dwergvleermuis (*Pipistrellus pipistrellus*) en de ruige dwergvleermuis (*Pipistrellus nathusii*);
- artikel 3.5, vierde lid, van de Wet natuurbescherming voor wat betreft het beschadigen en vernielen van voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van de gewone dwergvleermuis (*Pipistrellus pipistrellus*) en de ruige dwergvleermuis (*Pipistrellus nathusii*).

De ontheffing wordt gevraagd voor de periode van 2 januari 2019 tot en met 2 september 2020.

Besluit

Wij besluiten:

- I. de aangevraagde ontheffing te verlenen;
- II. de voorschriften 1 tot en met 7 te verbinden aan deze ontheffing;
- III. de aanvraag van 31 augustus 2018 en de aanvullende stukken van 22 november 2018, 30 november en 31 januari 2019 onderdeel te laten zijn van deze ontheffing;
- IV. dat deze ontheffing geldig is van de datum van dit besluit tot en met 2 september 2020.

Ondertekening

Gedeputeerde Staten van Zuid-Holland,
voor dezen,

ing. L. Hopman
Hoofd Toetsing & Vergunningverlening Milieu
van de Omgevingsdienst Haaglanden

Rechtsmiddelen

Voor de mogelijkheid rechtsmiddelen aan te wenden tegen deze beschikking wijzen wij op de desbetreffende tekst in het begeleidende schrijven.

VOORSCHRIFTEN

Algemene voorschriften

- 1 De ontheffinghouder dient:
 - a de start van de werkzaamheden schriftelijk te melden;
 - b het ecologisch werkprotocol op te sturen;
 - c het aanbrengen van de permanente voorziening uiterlijk een week voorafgaand aan het plaatsen schriftelijk te melden;
 - d eventuele wijzigingen gedurende de uitvoering een week van te voren schriftelijk te melden;
 - e de beëindiging van de werkzaamheden uiterlijk één week van te voren te melden.

Voorgaande meldingen dienen gericht te worden aan de Unit Groen Bodem en Opsporing van de Omgevingsdienst Zuid-Holland Zuid, Postbus 550, 3300 AN te Dordrecht, telefoonnummer 078-7708585, e-mailadres meldingwnb@ozhz.nl onder vermelding van flora en fauna.
- 2 De ontheffinghouder is ervoor verantwoordelijk dat zijn personeel of derden welke betrokken zijn bij de uitvoering van het project, op de hoogte zijn van de voorschriften in deze ontheffing en de maatregelen in het activiteitenplan. Hiervoor dient een ecologisch werkprotocol te worden opgesteld, waarin in ieder geval het volgende dient te worden opgenomen:
 - a de voorwaarden zoals opgenomen in deze ontheffing;
 - b aanduiding van de locatie van het plangebied;
 - c de uit te voeren werkzaamheden;
 - d de periode waarin de werkzaamheden uitgevoerd worden;
 - e de mitigerende en compenserende maatregelen;
 - f de momenten waarop ecologische begeleiding ingeschakeld wordt.
- 3 Tijdens de uitvoering van de werkzaamheden dient een afschrift van deze ontheffing en het ecologisch werkprotocol op de locatie van de werkzaamheden aanwezig te zijn en op verzoek te worden getoond aan de daartoe bevoegde toezichthouders of opsporingsambtenaren.
- 4 De werkzaamheden dienen ecologisch begeleid te worden door een deskundige¹ op het gebied van de gewone dwergvleermuis en de ruige dwergvleermuis.
- 5 De ontheffinghouder dient, met inachtneming van de voorschriften in deze ontheffing, de maatregelen uit te voeren zoals beschreven in hoofdstuk 5 van het rapport 'Activiteitenplan gewone en ruige dwergvleermuis, Plangebied: Dr. H.J. van Mooklaan, Rijswijk' van 31 augustus 2018 en zoals beschreven in de aanvullende informatie van 31 januari 2019.

¹ Onder een deskundige wordt verstaan:

- Hij/zij heeft een afgeronde hbo- of universitaire opleiding, met als zwaartepunt (Nederlandse) ecologie;
- Hij/zij heeft een afgeronde mbo-opleiding, met als zwaartepunt de flora en fauna, soortenherkenning en zorgvuldig handelen ten opzichte van die soorten;
- Hij/zij is werkzaam voor een ecologisch adviesbureau, zoals een bureau dat is aangesloten bij het Netwerk Groene Bureaus;
- Hij/zij is als ecooloog of adviseur/specialist ecologie werkzaam voor een (semi)overheidsinstantie zoals het Ministerie van Economische Zaken, het Ministerie van Defensie, Rijkswaterstaat, het Rijksvastgoedbedrijf, provincies, waterschappen, hoogheemraadschappen, gemeenten, omgevingsdiensten en drinkwaterbedrijven
- Hij/zij zet zich aantoonbaar actief in op het gebied van de soortenbescherming en is werkzaam of aangesloten bij de volgende Nederlandse organisaties: Zoogdierverseniging, RAVON, Stichting Das en Boom, Vogelbescherming Nederland, Vlinderstichting, Natuurhistorisch Genootschap, KNNV, NJN, IVN, EIS Nederland, FLORON, SOVON, STONE, Staatsbosbeheer, Natuurmonumenten, De Landschappen en Stichting Beheer Natuur en Landelijk gebied;
- Hij/zij zet zich aantoonbaar actief in op het gebied van de monitoring en/of bescherming van desbetreffende beschermde soorten.

- 6 Indien een of meerdere in voorschrift 5 genoemde maatregelen onverhoopt niet uitvoerbaar zijn, dienen hiervoor minimaal gelijkwaardige maatregelen voor wat betreft de functionaliteit en effectiviteit te worden getroffen.
- 7 Uiterlijk drie maanden voordat de in voorschrift 6 bedoelde maatregelen worden uitgevoerd, dienen deze ter goedkeuring aan de Omgevingsdienst Haaglanden te worden overgelegd, e-mailadres vergunningen@odh.nl.

AANWIJZINGEN VOOR GEBRUIK

- Voor alle soorten - beschermd én onbeschermd - geldt de zorgplicht ex artikel 1.11 van de Wet natuurbescherming. Op grond hiervan dient zoveel als redelijkerwijs mogelijk is schade aan deze soorten te worden voorkomen.
- Gedurende de werkzaamheden dient rekening te worden gehouden met het broedseizoen van vogels. Verstoring van broedgevallen van vogels dient te worden voorkomen. Voor het broedseizoen wordt geen standaardperiode gehanteerd in het kader van de Wet natuurbescherming. Van belang is of een broedgeval aanwezig is, ongeacht de periode.

OVERWEGINGEN

Aanleiding

Op 31 augustus 2018 hebben wij een aanvraag om ontheffing als bedoeld in artikel 3.8, eerste lid, van de Wet natuurbescherming (hierna: Wnb) ontvangen. De aanvraag heeft betrekking op het project 'Renovatie Dr. H.J. van Mooklaan 337-385, Rijswijk', gelegen te gemeente Rijswijk. De werkzaamheden betreffen het renoveren en isoleren van een appartementencomplex aan de Dr. H.J. van Mooklaan te Rijswijk. De aanvraag betreft het opzettelijk verstoren van de gewone dwergvleermuis en de ruige dwergvleermuis, alsmede het beschadigen en vernielen van voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van de gewone dwergvleermuis en de ruige dwergvleermuis. Ontheffing wordt gevraagd van het overtreden van de verbodsbepalingen zoals genoemd in:

- artikel 3.5, tweede lid, van de Wnb voor wat betreft het opzettelijk verstoren van de gewone dwergvleermuis (*Pipistrellus pipistrellus*) en de ruige dwergvleermuis (*Pipistrellus nathusii*);
- artikel 3.5, vierde lid, van de Wnb voor wat betreft het beschadigen en vernielen van voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van de gewone dwergvleermuis (*Pipistrellus pipistrellus*) en de ruige dwergvleermuis (*Pipistrellus nathusii*).

De ontheffing wordt gevraagd voor de periode van 2 januari 2019 tot en met 2 september 2020.

Bij de aanvraag is het volgende stuk gevoegd:

- Activiteitenplan gewone en ruige dwergvleermuis, Plangebied: Dr. H.J. van Mooklaan, Rijswijk, ER20180814v01, Ecoresult B.V., 31 augustus 2018.

Op 22 november 2018 hebben wij de volgende aanvullende gegevens ontvangen:

- Aanvullend onderzoek vleermuizen, Plangebied: Dr. H.J. van Mooklaan, Rijswijk, ER20180321v01, Ecoresult B.V., 26 maart 2018;
- Notitie reactie verzoek aanvullingen ontheffing Wet natuurbescherming, Plangebied: Dr. H.J. van Mooklaan 337-385, Rijswijk, NET20181115v01, Ecoresult B.V., 22 november 2018.

Op 30 november 2018 hebben wij aanvullende informatie ontvangen over het nader onderzoek.

Op 31 januari 2019 hebben wij aanvullende informatie ontvangen over het nader onderzoek en de compenserende maatregelen.

Procedure

Titel 4.1 van de Algemene wet bestuursrecht en artikel 5.1 van de Wnb zijn toegepast op deze beschikking.

Doordat de aangeleverde gegevens onvolledig waren, is op 5 november 2018 verzocht om aanvullende gegevens en is de procedure opgeschort.

De procedure is op 22 november 2018 hervat.

Verlenging

Met toepassing van artikel 5.1, tweede lid, Wnb hebben wij op de termijn voor de afhandeling van de aanvraag met zeven weken verlengd.

Bevoegd gezag

De handeling wordt verricht binnen de provincie Zuid-Holland. Gelet op de bepalingen in artikel 1.3 van de Wnb zijn wij bevoegd gezag voor de beoordeling van de aanvraag.

Toetsingskader en grondslag beschikking

De aanvraag voor de gewone dwergvleermuis en de ruige dwergvleermuis is getoetst aan de artikelen 3.5 en 3.8 van de Wnb en de Beleidsregel uitvoering Wet natuurbescherming Zuid-Holland.

De gewone dwergvleermuis en de ruige dwergvleermuis zijn van nature in Nederland in het wild levend dieren van soorten genoemd in bijlage IV, onderdeel a bij de Habitatrichtlijn. De ruige dwergvleermuis is tevens opgenomen in bijlage II bij het Verdrag van Bern.

Op grond van artikel 3.5, tweede en vierde lid, van de Wnb is het verboden:

- de gewone dwergvleermuis en de ruige dwergvleermuis opzettelijk te verstoren;
- voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van de gewone dwergvleermuis en de ruige dwergvleermuis te beschadigen of te vernielen.

Op grond van artikel 3.8, vijfde lid, van de Wnb wordt een ontheffing slechts verleend indien:

- er geen andere bevredigende oplossing bestaat;
- de ontheffing nodig is omdat één van de belangen genoemd in artikel 3.8, vijfde lid onder b, van de Wnb aan de orde is; en
- de maatregelen niet leiden tot verslechtering van de staat van instandhouding van de soort.

Beoordeling

Aanvraag

Het plangebied betreft een appartementencomplex van acht verdiepingen op het oostelijk deel en zes verdiepen op het westelijk deel en stamt uit 1973. De initiatiefnemer is voornemens groot onderhoud te plegen c.q. te renoveren en de kopgevels te isoleren. De planning is in het eerste kwartaal van 2019 te starten met renoveren en de werkzaamheden af te ronden in augustus 2019.

Overtreding verbodsbepaling(en)

Om te bepalen of er sprake is van overtreding van de Wnb heeft in 2018 onderzoek plaatsgevonden naar de aanwezigheid van vleermuizen in het plangebied. Ten behoeve van het inventariseren van winterverblijfplaatsen van de gewone dwergvleermuis binnen het plangebied is één bezoek buiten de optimale periode uitgevoerd vanwege het slechte weer in de eerste helft van september 2017. Op de dag van uitvoering van het veldbezoek was het droog en vanwege de hoge temperaturen waren vleermuizen nog actief. Hierdoor is het aannemelijk dat deze afwijking van het Vleermuisprotocol geen invloed heeft gehad op de onderzoeksresultaten. Voor het overige is het onderzoek uitgevoerd conform het Vleermuisprotocol. Hiermee zijn wij van mening dat de onderzoeksinspanning voldoende is geweest.

Gewone dwergvleermuis

De gewone dwergvleermuis is in het plangebied aangetroffen. Er is een kraamverblijfplaats van minimaal 167 individuen van de soort waargenomen op de zuidgevel van de bebouwing. Verder is er een zomerverblijfplaats van vijf individuen aanwezig op de oostgevel. Van zomerverblijfplaatsen van de gewone dwergvleermuis mag aangenomen worden deze ook in gebruik zijn als winterverblijfplaats gedurende milde winters door één of enkele individuen. De groenstructuur aan de zuidoostzijde van het plangebied is essentieel voor het functioneren van de kraamverblijfplaats. De kraamverblijfplaats en de groenstructuur blijven behouden. Als gevolg van de werkzaamheden gaat een zomer- en winterverblijfplaats van de gewone dwergvleermuis verloren. De aanwezige individuen van de soort worden hierbij opzettelijk verstoord.

Hiermee worden de verbodsbepalingen zoals opgenomen in artikel 3.5, tweede en vierde lid, van de Wnb overtreden.

Ruige dwergvleermuis

De ruige dwergvleermuis is in het plangebied aangetroffen. Er zijn drie paarverblijfplaatsen van de soort waargenomen. Eén verblijfplaats bevindt zich in de luchtsponw op de zuidwestelijke zijgevel, één in de luchtsponw op de noordwestelijke gevel (trappenhuis) en één in een opening van een balkonvloer of de dilatatievoeg tussen de woningen op de zuidgevel, tussen de derde en vierde verdieping. Het is niet uitgesloten dat de paarverblijfplaatsen ook fungeren als winterverblijfplaats gedurende milde winters voor één of enkele individuen. Het trappenhuis wordt niet geïsoleerd en daarmee blijft één verblijfplaats gespaard. Als gevolg van de werkzaamheden gaan twee paar- en winterverblijfplaatsen van de ruige dwergvleermuis verloren. Hierbij wordt de ruige dwergvleermuis opzettelijk verstoord. Hiermee worden de verbodsbepalingen zoals opgenomen in artikel 3.5, tweede en vierde lid, van de Wnb overtreden.

Voorgestelde maatregelen

Om negatieve effecten van de werkzaamheden op de gewone dwergvleermuis en de ruige dwergvleermuis tot een minimum te beperken, worden maatregelen voorgesteld zoals beschreven in hoofdstuk 5 van het rapport 'Activiteitenplan gewone en ruige dwergvleermuis, Plangebied: Dr. H.J. van Mooklaan, Rijswijk' van 31 augustus 2018 en zoals beschreven in de aanvullende informatie van 31 januari 2019.

Eind augustus 2018 zijn twaalf tijdelijke vleermuiskasten opgehangen aan een gebouw grenzend aan het plangebied. Voorafgaand aan de werkzaamheden worden de huidige zomer- en paarverblijfplaatsen ongeschikt gemaakt. In de nieuwe situatie worden twaalf permanente alternatieve verblijfplaatsen gerealiseerd door het plaatsen van inbouwstenen in de kopgevels.

Staat van instandhouding

Gewone dwergvleermuis

Door de werkzaamheden gaat een zomer- en winterverblijfplaats van de gewone dwergvleermuis verloren. Ter mitigatie van deze verblijfplaats en twee verblijfplaatsen van de ruige dwergvleermuis zijn op het naast het plangebied gelegen schoolgebouw twaalf vleermuiskasten opgehangen. Het type kast kan fungeren als zomerverblijfplaats van de gewone dwergvleermuis. Voor wat betreft de winterverblijffunctie kunnen de kasten als alternatief fungeren bij milde weersomstandigheden, mogelijk moet de gewone dwergvleermuis een ander alternatief zoeken als het kouder wordt. Aangezien in een nabijgelegen gebouw een massawinterverblijfplaats aanwezig is, dus is dit alternatief voorhanden. De kasten zijn op korte afstand van de huidige verblijfplaats opgehangen, binnen een afstand van tachtig meter van het plangebied. De kasten hangen binnen de foerageer/vliegroutestructuren van de gewone dwergvleermuis. Daarmee is het aannemelijk dat de kasten worden gevonden. Voorafgaand aan de werkzaamheden wordt de huidige verblijfplaats ongeschikt gemaakt in het actieve seizoen van de gewone dwergvleermuis. In de permanente situatie worden in totaal twaalf entreestenen van het type IB VL 03 geplaatst op de noordelijke en de zuidelijke gevel. Deze entreestenen worden geplaatst tegen de huidige stootvoegen, in de isolatiewand die tegen de gevels wordt geplaatst. Hierdoor kunnen de vleermuizen de achterliggende spouwmuur bereiken. Omdat de invliegopeningen op nagenoeg dezelfde locaties in de kopgevels gerealiseerd worden, is het aannemelijk dat de gewone dwergvleermuis gebruik blijft maken van het plangebied als verblijfplaats.

Ruige dwergvleermuis

Als gevolg van de geplande werkzaamheden gaan twee paar- en winterverblijfplaatsen van de ruige dwergvleermuis verloren. Tot de permanente alternatieve verblijfplaatsen functioneel zijn, kan de ruige dwergvleermuis gebruik maken van de gerealiseerde vleermuiskasten op het nabij gelegen schoolgebouw. Net als de gewone dwergvleermuis kan de ruige dwergvleermuis gebruik maken van de entreestenen die in de permanente situatie worden opgenomen. Hiermee worden voldoende functionele alternatieven geboden. Het is aannemelijk dat de ruige dwergvleermuis in het plangebied aanwezig blijft.

Op grond van het vorenstaande zijn wij van mening dat de maatregelen, met inachtneming van de voorschriften, voldoende zijn om negatieve effecten te voorkomen dan wel tot een minimum te beperken en dat de renovatie niet leidt tot verslechtering van de instandhouding van de gewone dwergvleermuis en de ruige dwergvleermuis.

Ecologisch werkprotocol

De start van de werkzaamheden dient gemeld te worden bij de Omgevingsdienst Zuid-Holland Zuid. De werkzaamheden en de wijze waarop maatregelen worden uitgevoerd dienen in een ecologisch werkprotocol te worden opgenomen. Dit protocol dient bij het melden van de start van de werkzaamheden meegestuurd te worden. Voorts dient het ecologisch werkprotocol op de locatie aanwezig te zijn. Hierdoor weten ook de uitvoerders op welke wijze de werkzaamheden zorgvuldig moeten worden uitgevoerd. Wij hebben dit in de voorschriften 1, 2 en 3 vastgelegd.

Belangenonderbouwing

De ontheffing is aangevraagd op grond van het belang 'dwingende reden van groot openbaar belang met inbegrip van redenen van sociale of economische aard of voor het milieu wezenlijke gunstige effecten'.

In internationaal verband is afgesproken dat de uitstoot van CO₂ in 2020 met ruim 20% wordt teruggebracht. Een groot deel van de CO₂ uitstoot komt van slecht geïsoleerde woningen. Woningbouwcorporaties hebben een groot deel van de woningen in Nederland in hun bezit en kunnen daarmee een grote bijdrage leveren aan het terugdringen van de CO₂ uitstoot. Rijswijk Wonen heeft zich geconformeerd aan de doelstellingen en isoleert in de loop der jaren haar woningbestand ten einde bij te dragen aan de doelstelling. Doel van Rijswijk Wonen is het verkrijgen van energielabel A+. Hiermee wordt de CO₂ uitstoot voor een belangrijk deel teruggedrongen en klimaatverandering tegengegaan.

Gelet op het voorgaande zijn wij van oordeel dat het belang 'dwingende reden van groot openbaar belang met inbegrip van redenen van sociale of economische aard of voor het milieu wezenlijke gunstige effecten' voldoende onderbouwd is om de negatieve effecten op de gewone dwergvleermuis en de ruige dwergvleermuis, die als gevolg van de uitvoering van de activiteit optreden, te rechtvaardigen.

Geen andere bevredigende oplossing

Het project is locatiegebonden vanwege de renovatie van bestaande bebouwing. Rijswijk Wonen wil het gehele woningbezit isoleren en om die reden is er geen sprake van uitvoering op een andere locatie. Vanwege gemaakte afspraken moet bij het uitvoeren van de isolatiewerkzaamheden ten minste energielabel B behaald worden. Om dit resultaat te behalen wordt 90% van het complex ingepakt, hierbij horen ook de kopgevels. Isolatie van binnenuit is geen optie omdat hiermee koudebruggen blijven bestaan en daarmee het probleem van vochtdoorslag in de woningen. Daarnaast zijn er in ieder geval werkzaamheden aan de kopgevels noodzakelijk. Vanwege het borgen van de constructieve veiligheid moeten namelijk extra spouwankers worden geboord. De aangetroffen kraamverblijfplaats van de gewone dwergvleermuis blijft behouden door het trappenhuis niet te isoleren. Hiermee blijft het negatieve effect op de soort beperkt.

Gelet op de noodzaak en wijze van uitvoering zijn wij van mening dat er voldoende is aangetoond dat geen andere bevredigende oplossing voorhanden is. Door de gekozen wijze en periode van uitvoering, wordt schade aan de gewone dwergvleermuis en de ruige dwergvleermuis zoveel mogelijk voorkomen.

Samenhangende besluiten

Er kunnen nog andere bepalingen van kracht zijn, op grond waarvan vergunningen, toestemmingen, ontheffingen of meldingen benodigd zijn om de gevraagde activiteit te kunnen uitvoeren. Hiervoor is de gemeente Rijswijk bevoegd gezag.

Conclusie

Op grond van het vorenstaande kan de gevraagde ontheffing op grond van artikel 3.8, eerste lid, van de Wnb worden verleend.